

Hur vi involverar barn och elever att vara delaktiga i tillgänglighetsarbetet

DATE- materialen

Om vi alla tar på oss tillgänglighetsglasögonen, får vi syn på lärmiljön och lärsituationer fungerar egentligen. Kan och får alla barn och elever delta i aktiviteterna?

Ja, det finns många frågor – men också många svar.

DATE lärmaterial är barn och elever, redan från de tidiga åldersklasserna, med i ett konkret arbete för ökad tillgängligheten. De undersöker sin egen lärmiljö, tar ställning – och agerar efter vad de upptäcker, utifrån ålder och mognad.

Vad betyder DATE?

Delaktighet

Alla elever ska kunna vara fullt delaktiga i skolan utifrån sina egna förutsättningar.

Attityder

Är en del av tillgängligheten eftersom vi alla bidrar till att forma vår gemensamma miljö.

Tillgänglighet

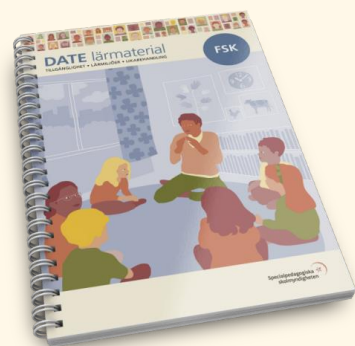
Tillgång till den pedagogiska, sociala och fysiska lärmiljön är en grundförutsättning för lärande och utveckling och för delaktighet i gemensamma aktiviteter.

Elever

Eleverna utforskar sin egen lärmiljö och agerar för ökad tillgänglighet.

FSK

F-3

4-9

GY

Undervisning på distans +

Specialpedagogiskt stöd +

Bidrag +

Fråga en rådgivare +

Lagar och rättigheter +

Tillgänglighet, delaktighet och inkludering +

Internationella kontakter och European Agency +

Elevhälsa +

Forskning och utveckling +

För dig som är elev +

För dig som är vårdnadshavare +

Lovskola +

Stödmaterial och studiepaket -

DATE lärmaterial

Mentorshandboken

Studiepaket AKK

Start / Stöd

Foto Daniel Håkansson

Stöd

Hos oss på Specialpedagogiska skolmyndigheten får du stöd när du skapar lärmiljöer som är utvecklande och tillgängliga för alla. Vi erbjuder specialpedagogiskt stöd till förskolor, skolor och vuxenutbildningar, svarar på frågor och erbjuder kompetensutveckling.

Vår myndighet är en samarbetspartner och bidrar med kunskap och kompetens till förskolor, skolor och vuxenutbildningar i hela landet. Utgångspunkten i stödet är att alla barn, elever och vuxenstuderande ska få en lärmiljö som ger bästa möjliga förutsättningar för alla, oavsett funktionsförmåga.

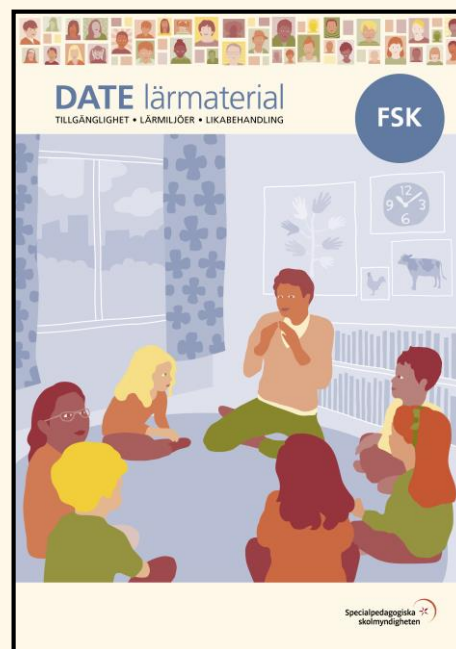
[Länk
www.spsm.se](http://www.spsm.se)

[Länk
https://spsm.se/date-larmaterial/](https://spsm.se/date-larmaterial/)

Hur får man barn och elever delaktiga?

Ledord

- Tillgänglighet
- Lärmiljöer
- Likabehandling
- Normmedvetenhet

DATE förskola och F-3

Barn och elever får

- genom sagor, experiment, sånger, aktiviteter lär sig barnen vad tillgänglighet är
- Komma på enkla lösningar för att göra verksamheten mer tillgänglig
- genom sagor lära sig att vi fungerar olika
- deltagande i styrda aktiviteter och lekar
- möjlighet att påverka förskolans och skolans lärmiljöer

Pedagoger och förskolan och skolan får

- färdiga övningar och lektionsplaneringar med sagor, aktiviteter och lekar
- dokumentationsmallar
- Aktiviteter och stöd för likabehandlingsarbetet

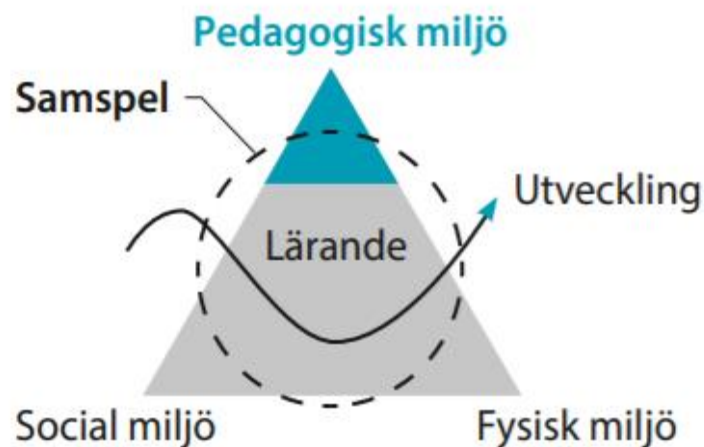

Tillgänglighet Rummet – fysisk miljö

Den fysiska miljön samverkar alltid med den sociala och pedagogiska miljön i arbetet med tillgänglighet.

Tillgänglighet Kommunikation – pedagogisk miljö

Tillgänglighet Tillsammans – social miljö

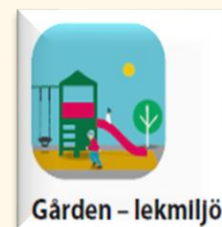
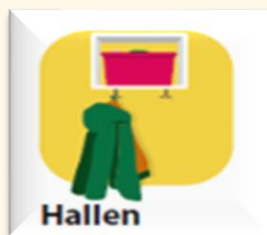

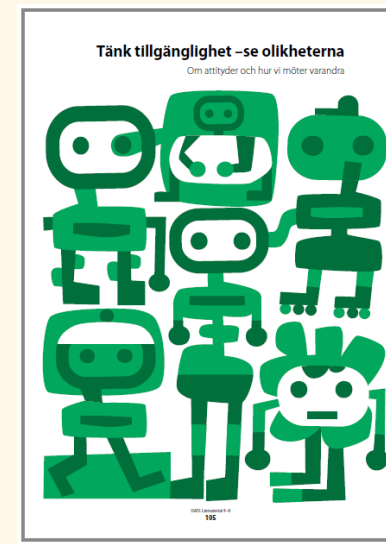
Temaområden i DATE förskola

Spåren i temat rummet

Temaområden i DATE lärmaterial F - 3

Spåren i temat: se och hör prata och gör

Se och hör, prata och gör

Om att kunna kommunicera på olika sätt

Temats spår

- Läs och skriv (sidan 119)
- Taltid och lyssningstid (sidan 125)
- Artikulationsresan (sidan 133)

Välkommen in!	Bild	IdrHä	Ma	Mu	NO	SO	Sv/Sva
Mat och ätbart		×		×	×	×	×
Luft och lukt			×	×	×	×	×
Ta sig fram			×	×	×	×	×

Koncentration och lärande	Bild	IdrHä	Ma	Mu	NO	SO	Sv/Sva
Ljud	×			×	×	×	×
Instruera mera		×	×	×	×	×	×
Kan själv		×	×	×	×	×	×

Se och hör, prata och gör	Bild	IdrHä	Ma	Mu	NO	SO	Sv/Sva
Läs och skriv	×			×		×	×
Taltid och lyssningstid				×		×	×
Artikulationsresan				×		×	×

Tänk tillgänglighet - se olikheterna	Bild	IdrHä	Ma	Mu	NO	SO	Sv/Sva
Du, jag och vi	×		×	×	×	×	×
Rättvist eller orättvist	×					×	×
Ansvar och hänsyn					×	×	×

Läs och skriv – presentation av spåret

Den här lektionen ingår i spåret. Talramsan är en bärande del av berättelsen i spåret. Berättelsen och brevet från Inga Hinder binder samman aktiviteterna och lektionerna.

Spårkarta

- Introduktion: Professor Inga Hinder om spåret

Lektion (sidan 122)

- Harrys hare
- Berättelsen: Jessi läser med öronen
- Brev från Inga Hinder
- Mina tips till Jessi
- Allas rätt till läsning och skrivning
- Harrys hare

Harna Herman
och Jessi

Sång

Berättelse

Aktivitet

Brev från Inga Hinder

Agera

Reflektion

Upplägg i spåren

Temaområdena innehåller ett antal spår, som kan ses som utvecklingsområden av verksamheten. Spåren innehåller dessa delar:

- **Inledningar till spåren**
- **Ett avsnitt för pedagoger**
- **Sagor**
- **Aktiviteter för barnen**
- **Arbetsblad**
- **Filmer**

Övning - Hallen

Film: Vad säger lärmiljöerna?

<https://www.spsm.se/date-larmaterial/larmaterialen/date-larmaterial-for-forskolan/film/>

Hallens funktion

- systematik kring arbetet med hallmiljön i förskolan.
- funktionell för på- och avklädning
- för alla barn oavsett ålder
- Funktionalitet
- plats för samtal
- förberedelse för uteleken och inomhusaktiviteter.

Övning: Klädrace pedagoger

En stökig klädlåda ställs mot en välordnad låda

Vad går snabbast och är enklast?

Aktiviteten tydliggör också orättvisor och olikheterna.

Övning - Hallen

Mössa
Vantar
Stor vuxentröja
Stor barntröja
Halsduk

Vik plaggen och gör lådan övertydligt ordnad.

Mössa
Vantar
Stor vuxentröja
Stor barntröja
Halsduk
Leksaker
Böcker
Hopprep
Tyg
En massa papper

Göm plaggen ordentligt under en massa saker som inte ska vara där. Fyll lådan till bredden, blanda och stöka till.

Gör så här:

Förklara för barnen att ni ska se vem som klär på sig fortast.

Pedagog med låda 1 tävlar mot pedagog med låda 2.

1. Låt barnen säga klara, färdiga, gå!
Tävla på låtsas och se till att den som har låda 1 vinner överlägset.

Pedagogen som haft låda 2 utbrister: Men det var ju orättvist! Det var ju en massa saker i vägen i min låda.

Pedagog med låda 1 svarar: Ja, din låda var mycket svårare än min.

2. Återställ lådorna och visa skillnaden mellan dem för barnen.
3. Om barnen förstår de orättvisa villkoren i tävlingen och klarar av leken så låt dem leka den på egen hand.

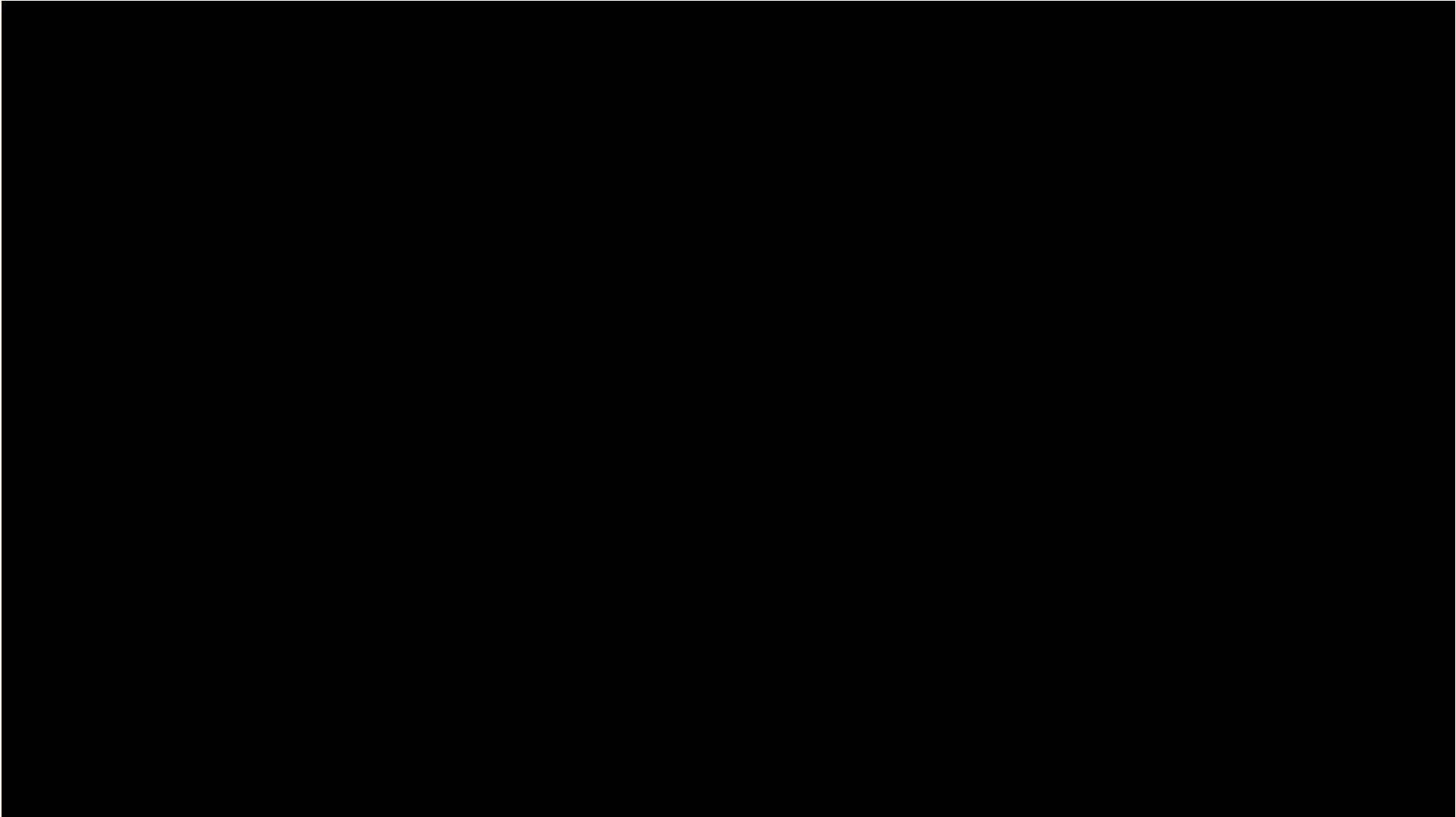
Denna övning kan gruppen själva jobba vidare med för att skapa ordning i hallen. Stödfrågor finns att hämta i DATE-materialet.

Saga -Hadi och sakerna i taket

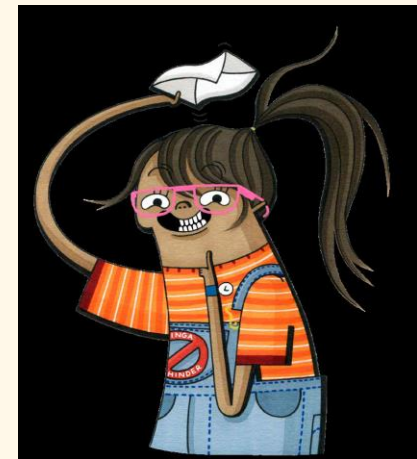
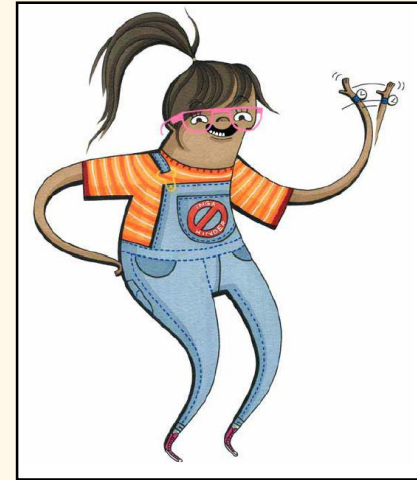
Film

Professor Inga Hinder

Det är jag som är professor Inga Hinder!
Jag ger er faktakunskaper när ni arbetar med
DATE.

På engelska betyder "date" möte.
Och allt det handlar på lite olika sätt om att
mötas – att möta varandra och att mötas i
skolan.

Till eleverna i klass _____

Hej!

Det är jag, professor Inga Hinder, som skriver. Så bra att Kalle Svan lyckades komma runt till slut, eller hur? Han fick en rejäl utmaning av mig. Och med lite träning går det mesta.

Nu är det snart ER tur att få en utmaning av mig! Men först har jag en fråga: Att fokusera på någonting – vad är det?

Låt barnen ge förslag på "att fokusera".

Ja visst! Fokusera betyder att man försöker tänka på en sak i taget. Skärma av... Ska man träna in något nytt eller svårt, då är det bra att fokusera så mycket man kan. Det gjorde Kalle Svan!

Men eleverna i Fiskebyskolan, de tyckte att han gjorde fel! Han simmade ju upp och ner. Vad de inte visste om var att det skulle vara så. Kalle tränade bara på utmaningen som han fått från mig.

Jag har en annan fråga: "Att göra fel" – vad tänker ni om det? När kan det vara bra att göra fel? När är det inte så bra?

Låt barnen ge förslag på "att göra fel".

Spännande att höra hur ni tänker. Ni har kloka svar tycker jag! Det finns inget som kan gå fel när man ska lära sig nya saker. Om ni förstår vad jag menar! Man måste ju få pröva och försöka. Då kan det kännas som att det blir fel ibland. Men det gör inget. Pröva bara igen!

Det är precis vad ni ska få göra nu. Lära nytt och pröva, pröva... Min utmaning är: Tänk! Och kom ihåg! Er lärare vet vad ni ska göra.

Lycka till med utmaningen!

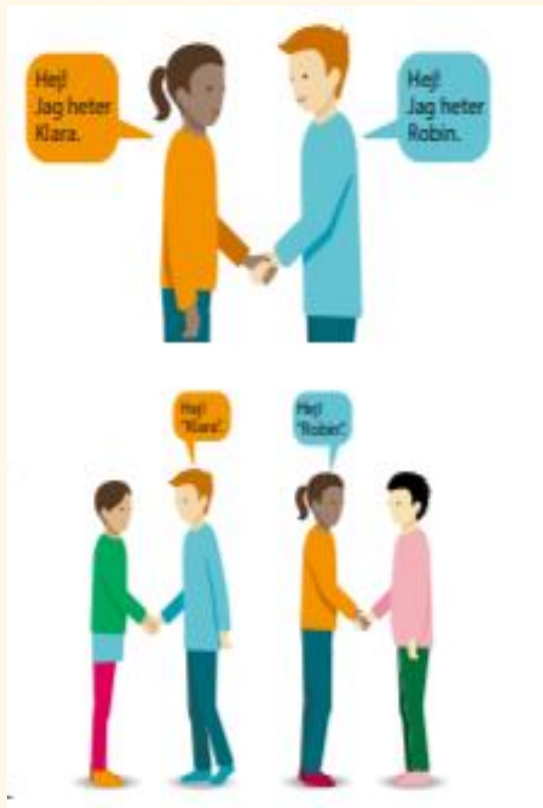
Hälsningar,
Professor Inga Hinder

P.S.: Det finns alltid hjälpmedel att ta till om det behövs. Kan vara bra att veta :-)
Det ska ni få testa nästa lektion.

Övning -namnbytarlek

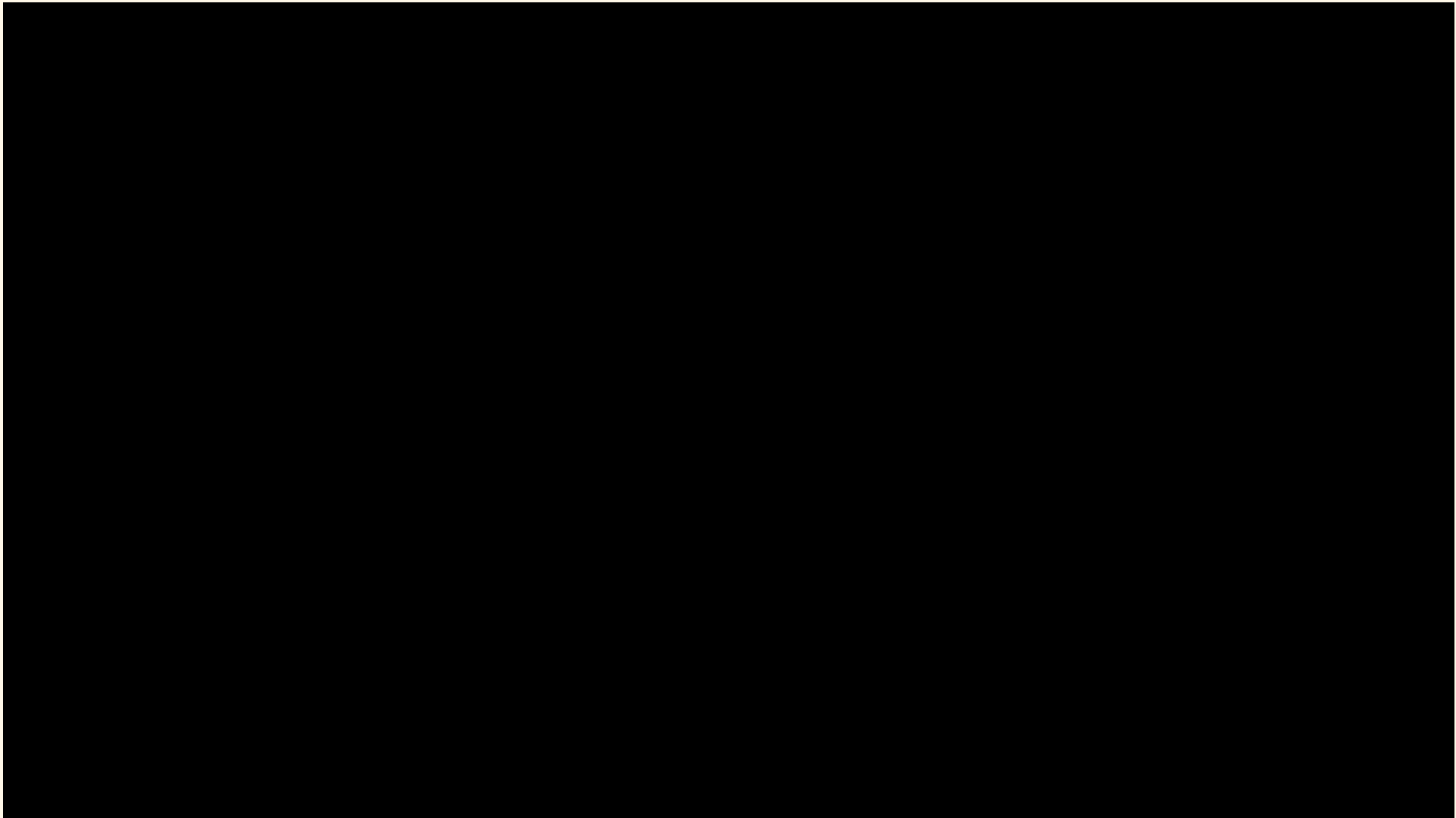
1. Tank, tank, tank...namnet
2. Ta det lugnt
3. Hjälp ingen annan

Inga Hinders
strategitips!

☺ Det finns ett bra knep för att bli van vid något
– fortsätt att göra det, om och om igen!
Det sa en elev till mig en gång. Smart svar!

Film

Tack för oss!

Lina Sandström

lina.sandstrom@spsm.se

010 – 473 56 42

